

KAE'!

Õnnesoove, sündmuste kalendrit ja leinateateid lk. 8

Ilmub Setomaa Kultuuriprogrammi toel

SETOMAA

ajaleht.setomaa.ee

rahvaleht

Ilmub kuu 1. ja 3. esmaspäeval

Nr. 9 (187)
4. mai 2009Hind 10 krooni
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX**INEMINE**

2

SIGRE ANDRESON:

«Olen väga ebatraditsiooniline laps olnud – heegeldasin gümnaasiumis laua all kogu aeg,» räägib Seto Käsitüü Kogo juhatause esinaine. Kas üleöö Setomaale kolinuna on ta seda kunagi kahtsenud?

KAEMINE

4

NULGAD:

millised on olnud Setomaa ajaloolised nulgad ja milliseks peaksid kujunema külade koostööpiirkonnad tulevikus, kirjutab Hörna Aare

MÄRGOTUS

6

SETO PITS:

16. Seto pitsipäevade eel teeb sündmuse korraldaja Tiiu Kunst ülevaate seto pitsi väärtusest kohaliku pärandkultuuri jaoks ning Seto Talumuuseumi kogus olevatest haruldasematest eksemplaridest

MÄRGOTUS

6

TURISM:

Setomaa Turismitalo perenaine Laivi Mesikäpp mõtiskleb hooaja eel ettevõtjate ees seisvatest väljakutsetest ja valusatest küsimustest, millele igapäev tuleb vastused leida juba täna

VALMIB SUURRÄTT: 5.-6. mail tulevad saabub Värskasse hulk rahvas Kangakudumise konverentsile. Kohalike kangakudujate eestvedaja Anne Kõivo (pildil) sõnutsi pole see väga levinud käsitöö liik – raskesti õpitav ja võtab palju aega. Seetõttu ei ole kangakudumise viljelejaid kuigi palju jäänud. Praegu seisab Värska käsitööseltsi Kirävüü ruumides kolm komplekti kangastelgesid. Pooleliolev villane suurrätt, käsekirja muster ja tekk ootavad oma tegijaid. Anne istub rahulikult suurräti taha ning alustab sealt, kus enne pooleli jäi. Konverentsi ajal pakub Värska käsitööselts Kirävüü kangastelgedel käe valgeks saamise võimalust kõigile huvilistele. Selleks on teljed juba ka Värska kultuurikeskuse esimesele korrusele valmis sätitud. Kõik on kangakudujate vastuvõtuks valmis. Foto Igor Taro

Kõigi maade kangakudujad, ühinege!

Kangakudumise konverents Värskas 5.-6. mail

Vahetult enne seda, kui Värskas kangakudumise pealinn saab, tundis toimetaja Igor Taro huvi konverentsi ühe peakorraldaja Seto Käsitüü Kogo juhi SIGRE ANDRESONI käest, miks just kangakudumine, miks Setomaa ja miks Värska.

Kuidas tekkis idee teha niisugune konverents?

See sai alguse tegelikult juba 2008. aasta kevadel, kui Rahvakunsti- ja käsitööliidu inimesed külastasid Setomaad. Istusime Obinita muuseumis ja arutasime tulevikuplaane. Nad rääkisid, et liidul tuleb juubeliaasta ja neil oleks plaanis teha kangakudumiskonverents, siis õnnestus see saada Setomaale. Värskas oli Kirävüü seltsil kangakudumine just hoo sisse saanud. Ingrid Kala sai valmis suurräti raamatuga. Nii et selles suhtes väga suuri kõhklusid ei tekkinudki.

Algul oli plaan teha rahvusvaheline konverents, aga

siiski sai ta tõmmatud kahele päevale kolmelt. Kuna majandusolukord on selline nagu on. Vaatasime õunte pealt, kui palju on ja milleks jagub. Mõtlesime, kas kulutada vähene raha välislektoritele ja tõlke peale või teha isekeskis ja iseendale ja sellega väärtustame Eesti tekstiilikunsti. Otsustasime viimase kasuks.

Kus asub Setomaa Eesti käsitöömaastikul?

Põhimõtteliselt, ma arvan, et Setomaal on tohtu potentsiaal, mida pole veel ära kasutatud. Asi on kindlasti palju parem kui mõne aasta eest. Samas alles nüüd hakkame arusaama, kui palju võimalusi on meil juurde tekkinud. Tänu koolitustele on aetud kihevile palju käsitöölisi. Tekkisid võrgustikud, läbikäimised.

Mida ei saa unustada on pitsipäevad Seto Talumuuseumis, mis on Eesti vanim käsitööriitus – see näitab ka midagi.

Käsitööga pole ju ometi võimalik end tänapäeval ära elatada...

Kui ma seda ei usuks, siis ei oleks Käsitöö Kogo tegemistel üldse mõtet. Usun küll, et on võimalik! Selleks peab olema väga loov ja võtma seda käsitööd laiemalt. Kui tahad ära elada, siis peab sul olema kas väga hea toode või pead müüma korraga kolme asja – protsessi, toodet ja oskust koolituse näol. Kui need kolm elementi oskuslikult kokku panna, siis on võimalik ära elada, kuna Setomaa on ikkagi üsna atraktiivne turismipiirkond.

Kui võtame käsitööd laiemalt – palkmajad, savikrohv ja katused sealhulgas – siis neil pole olnud ka siiani probleeme. Head meistrid elavad üle ka rasked ajad.

Tekstiili poole pealt on see ehk keerulisem. Samas käsitööettevõtlusega ei tegele inimesed, kellele see ei meeldi. See on ikkagi suur õnn, kui lisaks saad oma hobist ka ära elatud. Käsitööettevõtjad pole enamasti nii sinisilmised, et sooviksid ratsa-rikkaks saada.

Maapiirkonnas on suur abi ka see, kui inimene saab pool koormust. Kui tal on talu, lap-

sed ja loomad, siis on see juba piisav.

Turismitalus näiteks annab mingi lisaväärtuse. Käsitöö Kogo mõte on ka see, et tekkisidki sellised võrgustikud, et saad ära elada. Suunatakse juba üksteist. Ma arvan, et seda peakski niimoodi laiemalt nägema.

Kes siis seda kõike ostab? Keskmise turist ei oska kallist käsitööd hinnata ja kaugelki igal kohalikul pole raha, et näiteks 2000 krooni maksev suurrätt soetada...

Siin tasuks lahku lüüa puhta traditsioonilise käsitöö ja tootearendusliku poole. Välisturistile, kes ehk ei oska kohaliku pärandit hinnata, peaks suunama tootearenduslikke asju – kus on väike element, mingi tikandimotiiv linase särngi peal, igasugused mobiilikotid, võtmehoidjad ja nii edasi. See on turismi pool. Meie üheks nõrgaks kohaks on see, et just sellist tootearendust pole väga hästi tehtud – see on tegevus, mis toob leiva. Aga selleks, et võid ja vorsti ja juus-

tu sinna peale saada, peab midagi muud juurde mõtlema.

Mis puudutab rahvarõivaste poolt, siis nende valmistamine võtabki väga palju aega. Kui palkmaja ehitaja arvestab hinna sisse ka metsas käimise aja, palgi varumise ja nii edasi, siis klient ei pane seda küsimärgi allagi. Aga kui suurräti hinnale panna see ettevalmistusaeg juurde, siis kergitatakse kulmu: appi, miks nii kallis?!

Käsitööd peaks hakkama väärtustama nagu kalleid firmarõivaid, mida makstakse üle ainuüksi kuulsale kaubamärgi tõttu. Inimesed peaks mõistusega lähenema – rahvarõivas jääb ju pikaks ajaks, nii kaua ei kesta ükski firmahilp! Kui palju maetakse raha ühe tavalise pruutkleidi alla ja seda kasutatakse ainult korra elus, aga rahvarõivas on kogu eluka ja annab ehk veel pärandada ka.

Proovi siis ise seda teha, kui arvad, et kallis on. Nende asjade eest tuleb küsida õiglast hinda – midagi pole teha, see on ju ikkagi eksklusiivne toode. ■

(Jätkub lk. 2)